

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ СТАТИСТИКИ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 051 "Економіка"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017**

УДК 311(07)
М54

Укладачі: Г. І. Свидло
І. Г. Наумов

Затверджено на засіданні кафедри статистики та економічного прогнозування.

Протокол № 10 від 06.05.2017 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

М54 **Методологія і організація статистики : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 051 "Економіка" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Г. І. Свидло, І. Г. Наумов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 41 с.**

Подано методичні рекомендації та завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни, що мають сформувати і закріпити у студентів вміння та навички проведення статистичного аналізу й організації статистичного дослідження.

Рекомендовано для студентів спеціальності 051 "Економіка" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 311(07)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

Особливе місце в механізмі управління економікою належить статистиці, оскільки склад інформації, її якість і актуальність визначають якісний рівень ухвалених управлінських рішень. Наявність систематичної й повної інформації про процеси, що відбуваються, і явища стає необхідною умовою ухвалення ефективних управлінських рішень на державному й регіональному рівнях. У цьому зв'язку забезпечення інформаційних запитів управлінських структур є досить актуальним завданням статистики, що сприяє успішному реформуванню економіки. Із розвитком ринкових відносин тісно зв'язане реформування методології та організації статистики України.

Вивчення методології та організації статистики є важливою складовою сучасної економічної освіти, що пов'язано з підвищенням якості статистичної інформації, необхідністю зміцнення партнерських відносин між учасниками процесу статистичного виробництва, що починається з визначення потреб користувачів статистичної інформації і завершується проведенням оцінювання якості статистичних даних.

Вивчення навчальної дисципліни "Методологія і організація статистики" необхідно майбутнім фахівцям, щоб об'єктивно оцінювати якість та своєчасність статистичної інформації про економічне, соціальне й екологічне становище України та її регіонів, що необхідно для подальшого вдосконалення державного управління і ухвалення виважених, науково обґрунтованих рішень щодо забезпечення сталого розвитку національної економіки та соціальної сфери.

Вивчення навчальної дисципліни потребує поряд із засвоєнням теоретичних положень, практичного пророблення тем шляхом самостійного вирішення відповідних завдань. На вирішення цих питань та закріплення теоретичного матеріалу і спрямовані запропоновані завдання для самостійної роботи.

Самостійна робота студентів (СРС) посилює набуття компетентностей, які вони здобувають у межах лекційних та лабораторних занять на підставі розвитку у студентів якостей до перманентного самонавчання, самореалізації та здатності планувати як свій час, так і своє майбутнє.

Формами проведення СРС у межах навчальної дисципліни є:

аудиторна СРС: вирішення практичних та ситуаційних завдань, презентація групових рішень;

позааудиторна СРС: підготовка до семінарських занять, вирішення завдань для самостійної роботи, підготовка до різноманітних форм контролю, що передбачає навчальна дисципліна, вивчення питань для самодіагностики до кожної теми навчальної дисципліни.

Перелік компетентностей, яких набувають студенти під час виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни:

Здатність до дослідження методологічних засад методології і організації статистики:

знання загальної теорії виникнення статистики, предмета та методів методології і організації статистики;

здатність застосовувати методи методології організації статистики задля аналізу роботи територіальних (область, регіони) органів державної статистики;

сприяння здобуванню знань щодо основ методології і організації статистики;

здатність до узагальнення теоретичних та методичних підходів методології і організації статистики.

Здатність до здійснення статистичного спостереження населення:

знання програмно-методологічних та організаційних питань статистичного спостереження населення;

здатність розробляти план статистичного спостереження;

уміння вести дискусію й презентувати результати статистичних досліджень;

здатність до творчого підходу у вирішенні професійних завдань.

Здатність щодо засвоєння загальних положень статистики:

знання основних класифікацій, що використовуються у статистичній практиці;

здатність використання системи класифікацій під час побудови реєстру статистичних одиниць;

сприяння створенню знань та ефективне управління ними;

здатність використовувати класифікатори на різних етапах державних статистичних спостережень.

Здатність до аналізу показників державної статистичної звітності:

знання методів зведення та групування, оцінювання динамічних рядів;

уміння узагальнювати систему показників державних статистичних спостережень;

сприяння здобуванню знань та ефективного управління ними;
здатність до розроблення та обґрунтування управлінських рішень на основі аналізу системи показників державних статистичних спостережень.

Здатність перевіряти достовірність статистичної інформації:

знання методів контролю статистичної звітності;
уміння контролювати стан статистичної звітності об'єктів згідно з інструкціями щодо її заповнення;

уміння контролювати достовірність інформації шляхом перевірки взаємозв'язку показників;

здатність до розроблення та обґрунтування управлінських рішень на основі аналізу статистичної звітності.

Здатність впроваджувати статистичну методологію:

знання методів побудови, ведення та використання баз даних статистичної інформації;

здатність використання електронної звітності у системі;

уміння користуватися комп'ютерною технікою та іншими засобами телекомунікацій;

здатність до розроблення та обґрунтування управлінських рішень на основі результатів державних статистичних спостережень.

Завдання до самостійної роботи за темами навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Методи і технологія збирання та агрегування статистичних даних щодо соціально-економічних явищ і процесів

Тема 1. Становлення та розвиток статистики як виду суспільної діяльності

Методичні рекомендації

Важливі поняття

Термін "**статистика**" походить від латинського слова *status*, що означає стан, становище і був уведений як науковий термін у 1749 році німецьким ученим П. Г. Ахенвалем, який уперше почав читати нову дисципліну "Статистика" у Марбурзькому університеті. Нині **статистикою** називають:

1) сукупність числових показників, що характеризують суспільні явища і процеси (чисельність населення країни, кількість виробленої продукції, обсяг товарообігу, кількість зареєстрованих злочинів та ін.);

2) діяльність людей зі збирання та узагальнення даних про різноманітні явища і процеси громадського життя (заповнення статистичних карток на кримінальну справу, на підсудного, на цивільну справу, на виконавче впровадження, журналів обліку тощо);

3) самостійну науку, яка має свій предмет дослідження і методи його вивчення.

Питання для самостійного опрацювання

1. Становлення та розвиток статистики у древньому світі та середньовіччі.

2. Основні принципи матеріалістичної діалектики.

3. Становлення статистики як науки. Основні поняття і категорії статистичної науки.

4. Статистична сукупність. Закон великих чисел і статистичні закономірності.

5. Сучасні проблеми статистики.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Для визначення закономірностей становлення та розвитку статистики у світі побудуйте таблицю, яка повинна відображати таку інформацію:

країна виникнення статистичної науки (школи, руху, напряму тощо);

рік виникнення статистичної науки (школи, руху, напряму тощо);

основні напрями роботи статистичної науки (школи, руху, напряму тощо);

основні представники статистичної науки (школи, руху, напряму тощо);

вклад у розвиток сучасної науки.

Побудувавши таблицю, провести ретроспективний аналіз діяльності статистичних шкіл та визначити основні переваги та недоліки їхньої діяльності.

Завдання 2. У табл. 1.1 наведено історичні урядові рішення, що вплинули на розвиток органів державної статистики України.

Таблиця 1.1

Історичні урядові рішення, що вплинули на розвиток органів державної статистики України

Нормативно-правова база державної статистики	Основна сутність затверджених документів	Основні положення затверджених документів
1	2	3
Постанова Ради народних комісарів (РНК) Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР) від 12 березня 1919 року	Затверджено Положення про місцеві статистичні установи України	
Постанова РНК УСРР від 1 червня 1919 року	Затверджено Регулямін про державну статистику	
Постанова РНК УСРР від 15 травня 1920 року	Затверджено Положення про Центральне Статистичне Бюро УСРР (Всеукрстатбюро)	
Постанова РНК УСРР від 1 жовтня 1921 року	Центральне Статистичне Бюро УСРР реорганізовано в Центральне статистичне управління УСРР	

Продовження табл. 1.1

1	2	3
Постанова Всеукраїнського центрального виконавчого комітету (ВУЦВК) і РНК УСРР від 3 жовтня 1924 року	Затверджено Положення про державну статистику УСРР	
Постанова РНК УСРР від 5 лютого 1930 року	Центральне статистичне управління УСРР як самостійне відомство ліквідовано, його апарат та функції передані Держплану УСРР, у складі якого створено економіко-статистичний сектор	
Наказ Держплану УСРР від 22 жовтня 1930 року	У складі Держплану УСРР створено Центральне бюро методології та організації соціалістичного обліку	
Наказ Держплану УСРР від 24 березня 1931 року	Центральне бюро методології та організації соціалістичного обліку Держплану УСРР реорганізовано в Сектор народногосподарського обліку Держплану УСРР	
Постанова ВУЦВК і РНК УСРР від 4 червня 1932 року	Утворено самостійне Управління народногосподарського обліку УСРР при Держплані УСРР	
Постанова РНК СРСР і Центрального комітету Всесоюзної комуністичної партії (ЦК ВКП(б)) від 21 березня 1941 року	Управління народногосподарського обліку УРСР при Держплані УРСР реорганізовано в Статистичне управління Держплану УРСР	
Постанова Ради Міністрів СРСР від 2 вересня 1947 року	Створено апарат Уповноваженого Держплану Ради Міністрів СРСР по УРСР, у складі якого утворено управління статистики, якому передано функції Статистичного управління Держплану УРСР	
Наказ Уповноваженого Держплану Ради Міністрів СРСР по УРСР від 13 вересня 1948 року	Управління статистики виділено з апарату Уповноваженого Держплану Ради Міністрів СРСР по УРСР у самостійне Статистичне управління УРСР	
Указ Президії ВР УРСР від 25 лютого 1960 року	Статистичне управління УРСР перетворено в Центральне статистичне управління при Раді Міністрів УРСР	

Продовження табл. 1.1

1	2	3
Постанова Ради Міністрів УРСР від 2 березня 1960 року № 273	Затверджено Положення про органи державної статистики в УРСР	
Постанова Ради Міністрів УРСР від 7 січня 1974 року № 7	Затверджено Положення про Центральне статистичне управління при Раді Міністрів УРСР і органи державної статистики в областях, містах і районах УРСР	
Указ Президії ВР УРСР від 20 липня 1978 року № 3643-ІХ	Центральне статистичне управління при Раді Міністрів УРСР реорганізовано в Центральне статистичне управління УРСР	
Указ Президії ВР УРСР від 13 серпня 1987 року № 4439-ХІ	Центральне статистичне управління УРСР перетворено в Державний комітет УРСР по статистиці	
Постанова Ради Міністрів УРСР від 19 липня 1988 року № 189	Затверджено Положення про Державний комітет УРСР по статистиці та органи державної статистики в областях, районах і містах УРСР	
Постанова ВР УРСР від 13 травня 1991 року № 1030в-ХІІ, постанова Кабінету Міністрів УРСР від 24 травня 1991 року № 12	Державний комітет УРСР по статистиці реорганізовано в Міністерство статистики УРСР	
Закон України від 17 вересня 1992 року № 2614- ХІІ	Прийнято ЗУ "Про державну статистику"	
Постанова Кабінету Міністрів України КМУ від 22 березня 1993 року № 214	Затверджено Положення про Міністерство статистики України	
Указ Президента України від 29 липня 1997 року № 734/97	На базі Міністерства статистики України, що ліквідовано, утворено Державний комітет статистики України	
Указ Президента України від 6 листопада 1997 року № 1249/97	Затверджено Положення про Державний комітет статистики України	
Указ Президента України від 9 грудня 2010 року № 1085/2010	Державний комітет статистики України реорганізовано в Державну службу статистики України	
Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 396/2011	Затверджено Положення про Державну службу статистики України	

1	2	3
Постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2014 року № 481	Затверджено Положення про Державну службу статистики України	

Необхідно в табл. 1.1 навести основні положення затверджених документів (заповнити останній стовпець табл. 1.1) і надати висновки щодо впливу кожної постанови, указу та акта на становлення та розвиток державної статистики.

Тема 2. Правові та організаційні засади функціонування державної статистики України

Методичні рекомендації

Важливі поняття

Державна служба статистики України (Держстат) із метою організації своєї діяльності:

1) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їхнім виконанням в апараті Держстату, його територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління Держстату;

2) здійснює добір кадрів в апарат Держстату та на керівні посади в його територіальні органи, на підприємства, в установи та організації, що належать до сфери управління Держстату, формує кадровий резерв на відповідні посади, організовує роботу з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і працівників апарату Держстату;

3) організовує планово-фінансову роботу в апараті Держстату, його територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління Держстату, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечує організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку в установленому законодавством порядку;

4) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, виконання завдань з мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності держави;

5) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, залучення громадян до участі в управлінні державними справами, ефективну взаємодію

з інститутами громадянського суспільства, сприяє здійсненню громадського контролю за діяльністю Держстату;

б) організовує ведення діловодства та архівне зберігання документів в апараті Держстату відповідно до встановлених правил.

Держстат для виконання покладених на нього завдань має право:

1) отримувати безоплатно (крім проведення окремих вибіркових обстежень фізичних осіб або сукупності таких осіб, за участь у яких респонденти отримують грошову компенсацію витрат часу) в установленому Держстатом порядку та строки від усіх респондентів, на яких поширюється дія Закону України "Про державну статистику", включаючи центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, банки, громадські об'єднання, фізичних осіб - підприємців та фізичних осіб, які підлягають статистичним спостереженням, і використовувати первинні та статистичні дані, дані бухгалтерського обліку, іншу необхідну для проведення статистичних спостережень інформацію, у тому числі інформацію з обмеженим доступом, а також пояснення, що додаються до них;

2) застосовувати під час проведення державних статистичних спостережень щодо фізичних осіб, які підлягають таким спостереженням, методи опитування з використанням телефонного, поштового зв'язку, а також безпосереднього відвідування працівниками органів державної статистики та тимчасовим персоналом, який залучається до проведення статистичних спостережень, їхніх житлових і господарських приміщень і будівель, земельних ділянок тощо;

3) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами;

4) використовувати під час проведення статистичних спостережень електронні документи та електронний документообіг із додержанням вимог законодавства щодо захисту інформації в інформаційних системах;

5) проводити експертне оцінювання та розрахунки (дорахунки) окремих статистичних показників на основі затвердженої статистичної методології;

б) вивчати стан первинного обліку та статистичної звітності, перевіряти достовірність первинних і статистичних даних, поданих респондентами, застосовувати при цьому в установленому Держстатом порядку метод безпосереднього відвідування виробничих, службових та інших приміщень, земельних ділянок юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, що перебувають на території України, а також фізичних осіб-підприємців;

7) вимагати від респондентів внесення виправлень до статистичної звітності, інших статистичних формулярів у разі виявлення приписок та інших перекручень первинних і статистичних даних;

8) подавати правоохоронним органам пропозиції щодо притягнення винних у порушенні вимог Закону України "Про державну статистику" посадових осіб та фізичних осіб-підприємців до відповідальності, передбаченої законом;

9) розглядати справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням порядку подання або використання даних державних статистичних спостережень, і накладати адміністративні стягнення;

10) коментувати неправильне використання або тлумачення статистичної інформації;

11) скликати наради, утворювати комісії та робочі групи, проводити наукові конференції, семінари з питань, що належать до компетенції Держстату;

12) залучати тимчасовий персонал відповідно до законодавства для проведення статистичних спостережень;

13) залучати в установленому порядку спеціалістів центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їхніми керівниками), вчених, представників інститутів громадянського суспільства (за згодою) до розгляду питань, що належать до компетенції Держстату;

14) надавати відповідно до законодавства статистичні дані міжнародним організаціям, а також здійснювати обмін статистичною інформацією зі статистичними органами Європейського Союзу (ЄС), міжнародних організацій, а також статистичними службами іноземних держав.

Держстат здійснює свої повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи.

Держстат у процесі виконання покладених на нього завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими державними органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також з підприємствами, установами та організаціями.

Держстат у межах повноважень, передбачених законом, на основі виконання Конституції та законів України, актів Президента України і постанов

Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, наказів Мінекономрозвитку видає накази, організовує та здійснює контроль за їхнім виконанням.

Питання для самостійного опрацювання

1. Організація статистичних спостережень та надання органами державної статистики послуг на платній основі.
2. Регламент Головного управління статистики у Харківській області.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Побудуйте організаційну структуру апарату Держстату, виокремивши:

- функціональні обов'язки Голови Держстату;
- функціональні обов'язки заступників Голови Держстату;
- функціональні обов'язки департаментів Держстату;
- прослідкувати ієрархічні зв'язки.

Цю структуру подати у вигляді рисунка з відображенням зворотного зв'язку між структурними підрозділами Держстату.

Тема 3. Методологічні та організаційні засади державних статистичних спостережень

Методичні рекомендації

Важливі поняття

Політика поширення статистичної інформації органами державної статистики (далі – Політика) розроблена відповідно до законів України "Про державну статистику", "Про інформацію", "Про доступ до публічної інформації", Положення про Державну службу статистики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2014 року № 481, Принципів діяльності органів державної статистики, затверджених наказом Держкомстату України від 14 червня 2010 року № 216, Концепції забезпечення статистичної конфіденційності, затвердженої наказом Держстату від 28 липня 2015 року № 180, Етичного кодексу працівників органів державної статистики, затвердженого наказом Держстату від 18 червня 2013 року № 183, та з урахуванням основних вимог Фундаментальних принципів офіційної статистики Організації Об'єднаних Націй (ООН), Кодексу норм

європейської статистики, інших стандартів Європейського Союзу, Організації Об'єднаних Націй і Міжнародного валютного фонду та кращої зарубіжної практики. Ця Політика призначена для використання органами державної статистики.

1. Статистична інформація виробляється відповідно до плану державних статистичних спостережень і має задовольняти поточні та потенційні потреби користувачів і відповідати основним стандартам виробництва статистичної продукції: бути точною та надійною, своєчасною та пунктуальною, послідовною та порівнянною, зрозумілою та доступною для широких кіл користувачів.

2. Статистична інформація поширюється з дотриманням вимог конфіденційності, визначених чинним законодавством.

3. Усі користувачі мають рівний і одночасний доступ до статистичної інформації.

4. Для поширення статистичної інформації використовуються сучасні інформаційні та комунікаційні технології. Сайти Держстату та його територіальних органів є основним засобом (інструментом) для першого оприлюднення статистичних даних. Водночас для зручності користувачів також можуть видаватися друковані видання.

5. Статистична інформація, яка виробляється відповідно до плану державних статистичних спостережень, є відкритою для широкої громадськості. Вона оприлюднюється на сайтах Держстату та його територіальних органів і надається користувачам безкоштовно, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

6. Статистична інформація оприлюднюється відповідно до затверджених і відкритих для загального доступу планів (календарів), які містять дату та/або час її оприлюднення. Про будь-яке відхилення від плану (календаря) користувачам повідомляється заздалегідь із відповідним поясненням щодо затримки та оголошенням нової дати та/або часу оприлюднення даних.

7. Помилки, виявлені в оприлюдненій статистичній інформації, виправляються якнайшвидше. Користувачів інформують про внесення змін.

8. Метадані щодо статистичних показників, методів, процедур їхнього виробництва, у тому числі про використання адміністративних даних, і якості статистичної інформації, а також статистична методологія доступні широкій громадськості. Про важливі зміни у методології повідомляється заздалегідь.

9. Для постійного вдосконалення системи виробництва статистичних продуктів і послуг та поширення статистичних даних якість і доступність

статистичної інформації систематично контролюються шляхом проведення опитувань громадської думки.

10. Підготовка статистичної інформації, що не передбачена планом державних статистичних спостережень, здійснюється на платній основі.

11. Для науково-дослідних цілей може надаватися доступ до наборів мікроданих із дотриманням спеціальних вимог, процедур і правил та без ризику порушення високого рівня захисту, якого потребує конфіденційна інформація.

12. Підготовка статистичних публікацій здійснюється за встановленими процедурами та стандартами, які визначають єдиний дизайн. Логотип органу державної статистики, який видає публікацію, має бути впізнаваним.

13. Статистичні публікації не містять оцінок політичного курсу та/або впроваджуваної державної політики.

14. У разі використання даних органів державної статистики посилення на джерело є обов'язковим.

15. Органи державної статистики мають право коментувати неправильне використання або тлумачення статистичної інформації. Для запобігання неправильного використання статистичних даних органи державної статистики можуть проводити заходи, спрямовані на підвищення статистичної грамотності користувачів.

У табл. 3.1. наведено формули для вирішення завдань

Таблиця 3.1

Формули для вирішення завдань

Метод відбору	Гранична похибка вибірки	
	Для середньої	Для частки
Повторний	$\Delta_{\bar{x}} = t \times \mu_{\bar{x}} = t \times \sqrt{\frac{S_{\bar{x}}^2}{n}}$	$\Delta_w = t \times \mu_w = t \times \sqrt{\frac{w \times (1-w)}{n}}$
Безповторний	$\Delta_{\bar{x}} = t \times \mu_{\bar{x}} = t \times \sqrt{\frac{S_{\bar{x}}^2}{n} \times \left(1 - \frac{n}{N}\right)}$	$\Delta_w = t \times \mu_w = t \times \sqrt{\frac{w \times (1-w)}{n} \times \left(1 - \frac{n}{N}\right)}$
<p>Примітка:</p> <p>де t – коефіцієнт довіри, значення якого визначається імовірністю $P(t)$;</p> <p>w – вибіркова частка;</p> <p>\bar{x} – вибіркова середня;</p> <p>$S_{\bar{x}}^2$ – вибіркова дисперсія;</p> <p>S – вибіркове середнє квадратичне відхилення;</p> <p>N – чисельність генеральної сукупності;</p> <p>n – чисельність вибіркової сукупності.</p>		

Питання для самостійного опрацювання

1. Вимоги до строку дії територіальної вибірки.
2. Аналіз інформаційних джерел для формування вибірки.
3. Розроблення дизайну вибірки.
4. Організація інформаційних потоків.
5. Проблема переходу на дворівневу систему органів державної статистики і відповідні зміни у порядку збирання, оброблення та передавання первинної статистичної інформації.
6. Організаційні і технічні заходи Головного управління статистики у Харківській області у ході запровадження дворівневої системи.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. З метою дослідження безробіття в регіоні проведена 2-відсоткова механічна вибірка (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Розподіл безробітних за тривалістю відсутності роботи

Групи безробітних за тривалістю відсутності роботи, місяців	До 5	5 – 10	10 – 15	15 – 20	20 – 25	25 – 30	30 і більше
Кількість безробітних, осіб	47	81	150	193	107	99	23

Визначте:

з імовірністю 0,954 межі, у яких знаходиться середня тривалість безробіття в генеральній сукупності;

з імовірністю 0,997 – межі для частки безробітних з тривалістю відсутності роботи понад 20 місяців.

Зробіть висновок.

Завдання 2. У результаті обстеження кожного п'ятого малого підприємства були отримані такі дані (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Результати обстеження малих підприємств

Коефіцієнт використання обладнання, %	До 80	80 – 85	85 – 90	90 і вище
Кількість малих підприємств	26	16	8	11

Визначте з імовірністю 0,954 межі: а) середнього коефіцієнта використання обладнання; б) питомої ваги малих підприємств з коефіцієнтом використання обладнання до 85 %. Зробіть висновки.

Завдання 3. У регіоні з 200 комерційних банків у порядку випадкової неповторної вибірки обстежено 50 банків, які за відсотком високоліквідних активів розподілилися таким чином (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Результати обстежень комерційних банків

Відсоток високоліквідних активів	До 10	10 – 15	15 – 20	20 – 25	Понад 25
Кількість банків	5	12	44	26	13

Визначте:

з імовірністю 0,997 визначте межі середнього відсотка високоліквідних активів серед 200 банків регіону;

з імовірністю 0,954 – межі для частки банків, у яких відсоток високоліквідних активів складає понад 15 %.

Зробіть висновки.

Завдання 4. В інституті з метою вивчення використання бюджету часу студентів проведено вибіркове обстеження (10-відсоткова вибірка). У вибірку потрапило 200 осіб. За результатами обстеження витрати робочого часу у годинах розподілилися таким чином (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Розподіл витрат робочого часу студентів

Робочий час	Середні витрати часу, год	Середнє квадратичне відхилення
Час аудиторної роботи	4,5	0,270
Самостійна підготовка до занять	3,4	0,374

З кількості обстежених студентів 15 % відмінників.

З імовірністю 0,954 знайдіть граничну помилку вибірки під час визначення витрат часу за кожною статтею; з імовірністю 0,997 визначте помилку

вибірки у ході встановлення частки студентів – відмінників. Проаналізуйте отримані результати та зробіть висновки.

Завдання 5. На підприємстві з 1 000 робітників-відрядників у порядку випадкової вибірки обстежено 100 осіб, що за рівнем змінного виробітку розподілилися таким чином (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Результати обстеження підприємств

Змінний виробіток, ум. од.	518 – 624	624 – 730	730 – 836	836 – 942	Разом
Кількість робітників	10	30	40	20	100

Визначте: середній денний виробіток одного робітника; середню та граничну помилки вибірки з імовірністю 0,954; частку робітників підприємства з денним виробітком 730 ум. од. і більше з імовірністю 0,954.

Тема. 4. Система класифікацій соціально-економічних об'єктів та явищ

Методичні рекомендації

Важливі поняття

Класифікатори утворюють основу для збирання, оброблення, аналізу та поширення великих обсягів даних у стандартному, зрозумілому для користувача форматі. Вони забезпечують єдність понять, які використовуються для опису масових явищ і процесів, таких як: економічна діяльність, продукція, витрати, зайнятість тощо, і дають змогу проводити порівняння даних у межах країни, між країнами, за регіонами. Класифікатори є невід'ємною частиною набору інструментів, за допомогою яких проводяться державні статистичні спостереження та комплексні статистичні роботи.

У своїй діяльності органи державної статистики використовують такі класифікатори (класифікації), табл. 4.1.

Класифікатори

Класифікатори	Умовні позначення
Класифікація видів економічної діяльності	КВЕД
Статистична класифікація продукції	СКП
Номенклатура продукції промисловості	НПП
Основні промислові групи	ОПГ
Номенклатура продукції будівництва	НПБ
Державний класифікатор будівель та споруд	ДК БС
Номенклатура продукції сільського господарства	НПСГ
Номенклатура продукції рибальства й аквакультури	НПРА
Класифікація видів вантажів	КВВ
Класифікація індивідуального споживання за цілями	КІСЦ
Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності	УКТЗЕД
Класифікація зовнішньоекономічних послуг	КЗЕП
Класифікація країн світу	КС
Класифікація валют	КВ
Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України	КОАТУУ
Класифікація організаційно-правових форм господарювання	КОПФГ
Класифікація інституційних секторів економіки України	КІСЕУ
Статистичний класифікатор органів державного управління	СКОДУ
Класифікація видів науково-технічної діяльності	КВНТД
Класифікатор професій	КП
Класифікатор відходів	КВд

Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) – це автоматизована система збирання, накопичення та опрацювання даних про юридичних осіб усіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання, відокремлені підрозділи юридичних осіб, що знаходяться на території України, а також відокремлені підрозділи юридичних осіб України, що знаходяться за її межами.

Суб'єкти ЄДРПОУ – це юридичні особи та відокремлені підрозділи юридичних осіб всіх форм власності й організаційно-правових форм господарювання, що знаходяться на території України і провадять свою діяльність на підставі її законодавства.

ЄДРПОУ є важливим компонентом інфраструктури державної статистики України. Ведення реєстру здійснюється органами державної статистики

з 1993 року відповідно до Закону України "Про державну статистику". З набуття чинності Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців" ведення ЄДРПОУ здійснюється відповідно до Положення про ЄДРПОУ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 р. № 118 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22.06.2005 р. № 499 (зі змінами)).

ЄДРПОУ ведеться з метою забезпечення:

єдиного державного обліку та ідентифікації суб'єктів;

класифікації суб'єктів для отримання статистичної інформації у формалізованому вигляді;

проведення спостережень за структурними змінами в економіці щодо видів діяльності, створення, реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) та ліквідації суб'єктів;

удосконалення статистичного обліку суб'єктів та створення й ведення реєстрів респондентів статистичних спостережень (статистичних реєстрів); взаємодії з інформаційними системами інших органів державної влади.

Питання для самостійного опрацювання

1. Підстави для внесення в Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України.

2. Основні класифікації, що використовуються в статистичній праці країн ЄС.

3. Національні (державні) статистичні класифікації, які використовуються для проведення статистичних спостережень.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. У табл. 4.2 наведено класифікації видів економічної діяльності.

Таблиця 4.2

Класифікація видів економічної діяльності

Повна назва	Класифікація видів економічної діяльності
1	2
Коротка назва	
Нормативний акт, яким затверджений класифікатор	
Набуття чинності	

1	2
Організація з ведення	
Гармонізовано з	
Історія класифікатора	
Об'єкт класифікації	
Короткий опис; сфера використання	
Статистична методологія	
Таблиці відповідності	
Попередні версії (архів)	

За допомогою використання інформації, наведеної на сайті Державної служби статистики, заповніть табл. 4.2.

Завдання 2. У табл. 4.3 наведено статистичну класифікацію.

Таблиця 4.3

Статистична класифікація продукції

Повна назва	Статистична класифікація продукції
Коротка назва	
Нормативний акт, яким затверджений класифікатор	
Набуття чинності	
Організація з ведення	
Гармонізовано з	
Історія класифікатора	
Об'єкт класифікації	
Короткий опис; сфера використання	
Статистична методологія	
Таблиці відповідності	
Попередні версії (архів)	

За допомогою використання інформації, наведеної на сайті Державної служби статистики, заповніть табл. 4.3.

Завдання 3. Визначте за КВЕД код риболовецького кооперативу. Визначте код за КОАТУУ риболовецького кооперативу, якщо воно зареєстроване у с. Лиман Зміївського району Харківської області.

Завдання 4. Визначте за КВЕД код вугільної шахти. Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у смт Кировськ Красно-Лиманського району Донецької області.

Завдання 5. Визначте за КВЕД код підприємства "Шебелинкагазовидобування". Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у смт. Червоний Донець Балаклійського району Харківської області.

Завдання 6. Визначте за КВЕД код підприємства Харківського кар'єроуправління з добування піску. Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у смт Безлюдівка Харківського району Харківської області.

Завдання 7. Визначте за КВЕД код підприємства "Харківриба". Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у смт Печеніги Печенізького району Харківської області.

Завдання 8. Визначте за КВЕД код підприємства Вовчанського м'ясокомбінату. Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у м. Вовчанськ Харківської області.

Завдання 9. Визначте за КВЕД код Приколотнянського маслоекстракційного заводу. Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у смт Приколотне Великобурлуцького району Харківської області.

Завдання 10. Визначте за КВЕД код підприємства Харківського жиркомбінату (маргарин). Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у Жовтневому районі м. Харкова.

Завдання 11. Визначте за КВЕД код Куп'янського молочно-консервного комбінату. Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у м. Куп'янськ Харківської області.

Завдання 12. Визначте за КВЕД код Новопокровського комбінату хлібопродуктів (борошно, крупа). Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у смт Нова Покровка Чугуївського району Харківської області.

Завдання 13. Визначте за КВЕД код підприємства Кулиничівського хлібозаводу. Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у смт Кулиничі Харківського району Харківської області.

Завдання 14. Визначте за КВЕД код підприємства Харківської кондитерської фабрики. Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване у Ленінському районі м. Харкова.

Завдання 15. Визначте за КВЕД код чайної фабрики "Ахмад". Визначте код за КОАТУУ цього підприємства, якщо воно зареєстроване в Орджонікідзевському районі м. Харкова.

Тема 5. Економічна робота органів держаної статистики

Методичні рекомендації

Важливі поняття

Категорії показників

Реальний сектор: національні рахунки; індекси промислового виробництва; зайнятість; безробіття; заробітна плата; споживчі ціни; ціни виробників.

Бюджетно-податковий сектор: операції органів загального державного управління; операції центральних органів державного управління; боргові зобов'язання центральних органів державного управління.

Фінансовий сектор: огляд депозитних корпорацій; огляд центрального банку; процентні ставки; міжнародні резерви; фондовий ринок.

Зовнішній сектор: платіжний баланс; зовнішня торгівля товарами; міжнародна інвестиційна позиція; зовнішній борг; курси обміну валют.

Питання для самостійного опрацювання

1. Система макроекономічних показників і методи вивчення народного господарства країни.

2. Система національних рахунків – короткострокові національні рахунки.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. За минулий рік у регіоні приватизовано 756 об'єктів малої приватизації, 459 об'єктів великої приватизації та 108 об'єктів незавершеного будівництва. Ступінь виконання плану приватизації, відповідно, становив, %: 56; 45; 28. Визначте середній відсоток виконання плану приватизації за всіма об'єктами. Обґрунтуйте вибір формули середньої.

Завдання 2. Маємо дані про оплату праці робітників малих підприємств (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Дані про оплату праці

Номер підприємства	Фонд заробітної плати, грн	Чисельність робітників, осіб	Середньомісячна заробітна плата, грн	Питома вага робітників, %
A	1	2	3	4
1	270 000	300	5 600	60
2	240 000	200	4 900	40

Визначте середню заробітну плату робітників підприємств, використовуючи показники: а) гр. 1 та 2; б) гр. 2 та 3; в) гр. 1 та 3; г) гр. 3 та 4. Поясніть вибір виду середніх. Чи діє в цьому випадку правило мажорантності середніх і чому?

Завдання 3. Використовуючи взаємозв'язок характеристик динаміки, визначте рівні виробництва товарів, абсолютну та відносну швидкість його зменшення (табл. 5.2).

Таблиця 5.2

Дані для характеристики динаміки

Порядковий номер року	Виробництво, тис. т	Базисні характеристики динаміки		
		Абсолютний приріст, тис. т	Темп зростання, %	Темп приросту, %
1	600	–	–	–
2				-2
3		-28		
4			97	
5				-6

Завдання 4. На рис 5.1 наведено дані про кількість претендентів на 1 вакансію, станом на 1 лютого 2016 – 2017 років, осіб. Для розуміння ситуації на сучасному ринку праці України доцільно проаналізувати кількість претендентів на 1 вакансію за професійними групами станом на 1 лютого 2016 – 2017 років.

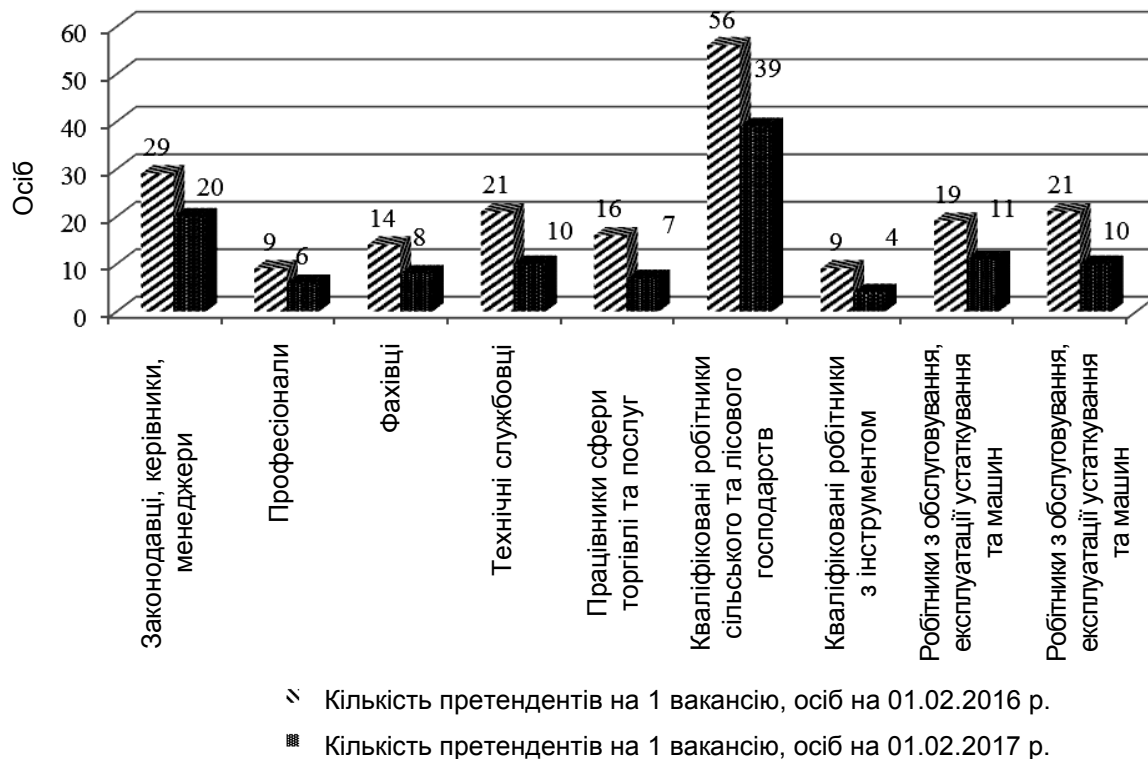

Рис. 5.1. Кількість претендентів на 1 вакансію, станом на 1 лютого 2016 – 2017 років, осіб

Описати основні зміни кількості претендентів та причини їх виникнення.

Завдання 5. Виходячи з висновків, отриманих з рис. 5.1, проаналізуйте кількість осіб, яких роботодавці попередили про заплановане масове вивільнення за професійними групами у січні 2017 року.

Поясніть яким чином кількість претендентів на 1 вакансію, станом на 1 лютого 2016–2017 років могла вплинути на структуру кількості осіб, яких роботодавці попередили про заплановане масове вивільнення за професійними групами у січні 2017 року.

На рис. 5.2 наведено структуру кількості осіб, яких роботодавці попередили про заплановане масове вивільнення за професійними групами у січні 2017 року.

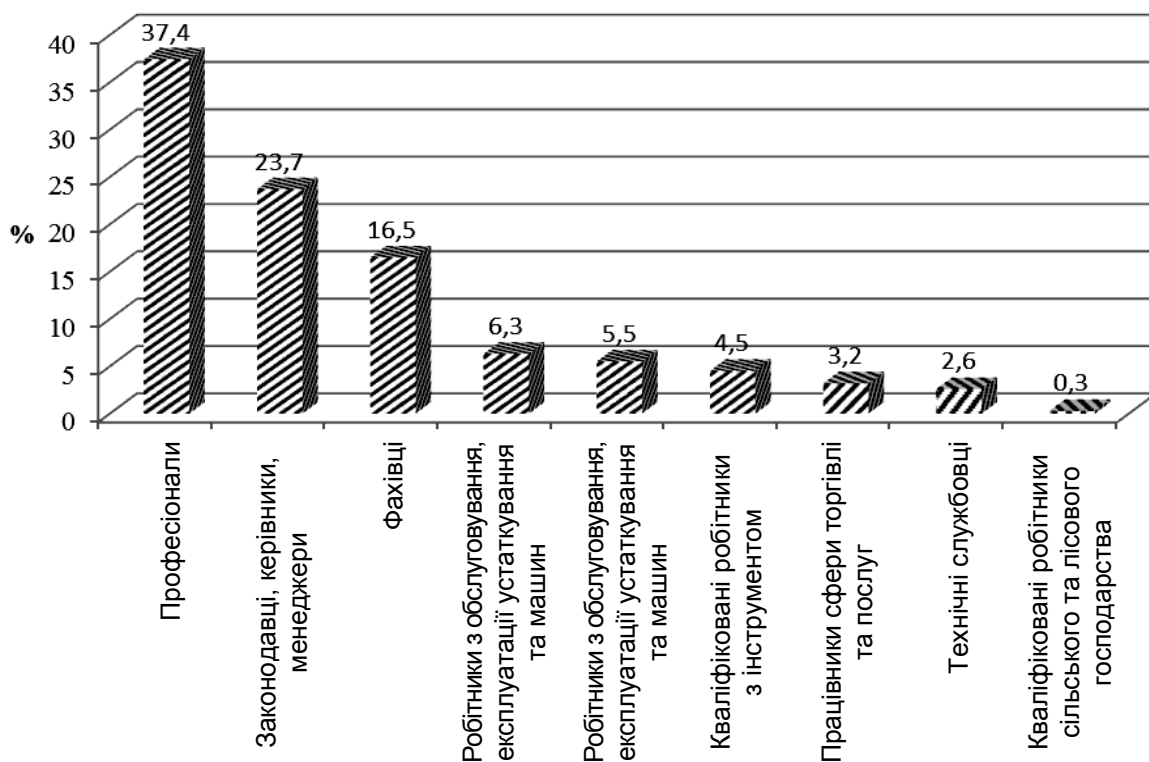

Рис. 5.2. Структура кількості осіб, яких роботодавці попередили про заплановане масове вивільнення за професійними групами у січні 2017 року

Завдання 6. Маємо дані про кількість суб'єктів ЄДРПОУ, взятих на облік / знятих із обліку (табл. 5.3).

Таблиця 5.3

Кількість суб'єктів ЄДРПОУ, взятих на облік / знятих із обліку

Назва регіону	Усього суб'єктів ЄДРПОУ станом на 01.03.2014 р.
1	2
Україна	1 375 789
Автономна Республіка Крим	57 351
області	
Вінницька	33 396
Волинська	21 164
Дніпропетровська	106 907
Донецька	97 680
Житомирська	27 458
Закарпатська	21 795

1	2
Запорізька	49 981
Івано-Франківська	25 828
Київська	57 394
Кіровоградська	25 391
Луганська	47 321
Львівська	69 824
Миколаївська	40 980
Одеська	80 098
Полтавська	37 752
Рівненська	20 808
Сумська	24 684
Тернопільська	22 686
Харківська	80 306
Херсонська	30 754
Хмельницька	28 187
Черкаська	29 413
Чернівецька	17 885
Чернігівська	20 879
міста	
м. Київ	283 652
м. Севастополь	16 215

Розрахуйте відносну величину структури. Зробіть висновки.

Тема 6. Забезпечення надійності та достовірності статичної інформації

Методичні рекомендації

Важливі поняття

Статистична інформація, отримана на підставі проведених органами державної статистики статистичних спостережень, існує у вигляді первинних даних щодо респондентів, статистичних даних, що пройшли одну чи декілька стадій опрацювання та накопичені на паперових, магнітних та інших носіях або в електронному вигляді, а також аналітичних матеріалів, підготовлених на підставі цих даних.

Первинні дані – інформація щодо кількісної та якісної характеристики явищ і процесів, яка подана респондентами під час статистичних спостережень.

Статистичні дані – інформація, отримана на підставі проведених статистичних спостережень, що опрацьована і подана у формалізованому вигляді відповідно до загальноприйнятих принципів та методології. Статистичні дані, що є результатом зведення та угруповання первинних даних, за умови забезпечення їхньої знеособленості становлять зведену знеособлену статистичну інформацію (дані).

Статистичною інформацією є також дані банківської, фінансової і митної статистики, статистики платіжного балансу тощо, які складаються на підставі адміністративних даних, отриманих Національним банком України та спеціально уповноваженими державними органами (крім органів державної статистики) відповідно до їхньої компетенції. Відповідні повноваження зазначених органів, а також засади щодо організації збирання, опрацювання, аналізу, поширення, збереження, захисту та використання такої статистичної інформації визначаються окремими законами.

Питання для самостійного опрацювання

1. Удосконалення статистичної методології шляхом формування однорідних підсистем державної статистики.
2. Принцип комплексності у перевірній роботі.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Підготуйте доповідь на тему "Поняття про достовірність первинних та зведених (агрегованих) статистичних даних".

Завдання 2. Підготуйте доповідь на тему "Системні помилки та помилки реєстрації".

Завдання 3. Підготуйте доповідь на тему "Умисні перекручення державної статистичної звітності, приписки та приховування, їхні причини та профілактика".

Завдання 4. Підготуйте доповідь на тему "Організаційні та методологічні способи забезпечення достовірності статистичної інформації".

Завдання 5. Підготуйте доповідь на тему "Логічний та арифметичний контроль".

Завдання 6. Підготуйте доповідь на тему "Зіставлення взаємопов'язаних показників у різних формах звітності".

Завдання 7. Підготуйте доповідь на тему "Здійснення контролю засобами комплексів електронного оброблення інформації".

Завдання 8. Підготуйте доповідь на тему "Протоколи контролю та корегування даних і їхнє опрацювання".

Завдання 9. Підготуйте доповідь на тему "Перевірка достовірності звітних даних: правові засади, організація перевірки, оформлення результатів, контроль за виконанням вимог органів державної статистики".

Завдання 10. Підготуйте доповідь на тему "Адміністративне провадження згідно зі статтею 186-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення".

Завдання 11. Підготуйте доповідь на тему "Профілактична робота з респондентами. Інструктивні та оглядові листи".

Завдання 12. Підготуйте доповідь на тему "Проведення нарад та семінарів. Індивідуальні консультації, web-діалоги та конференції".

Тема 7. Підготовка до проведення Всеукраїнського перепису населення

Методичні рекомендації

Важливі поняття

Перепис населення визначається як захід, що дозволяє здійснювати через регулярні інтервали часу офіційний облік чисельності населення, яке проживає на території країни загалом та на всіх рівнях її адміністративно-територіального устрою. Дані перепису необхідні для прогнозування і управління соціально-економічним розвитком країни, реалізації демографічної політики, бюджетного планування та інших цілей.

Питання для самостійного опрацювання

1. Правові та економічні основи підготовки і проведення Всеукраїнського перепису населення.
2. Підготовка до проведення першого Всеукраїнського сільськогосподарського перепису.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. На рис. 7.1 – 7.4 подано переписний лист населення. Для отримання даних необхідно надати переписний лист для заповнення мінімум п'ятьом респондентам.

За отриманими даними провести логічний контроль та узагальнити результати перепису респондентів (згідно з чинним законодавством виконуються вимоги про конфіденційність персональних даних).

форма 2С

Затверджено
наказом Держкомстату
України
від 30.03.2001 р. N 175

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ 2001 РОКУ

Зміст відповідей заповненої переписної документації забороняється повідомляти будь-кому. Ці дані використовуються лише для статистичних цілей у зведеному знеособленому вигляді.	Зразки нанесення міток ---- X # ----							
ПЕРЕПИСНИЙ ЛИСТ								
N переписного відділу 2С	N Інструкторської дільниці	N лічильної дільниці	N приміщення у межах лічильної дільниці	Список проживаючих у приміщенні членів домогосподарства N	N з.п. особи у межах домогосподарства	N бланка у портфеля	N портфеля	Резерв ___ 1 ___ 2 ___ 3
Прізвище та ініціали _____								А Б В
1. Ваші родинні стосунки з особою, що записана першою у домогосподарстві 1 ___ член домогосподарства, записаний першим 2 ___ дружина, чоловік	4 ___ мати, батько 5 ___ сестра, брат	7 ___ свекруха, свекор, теща, тесть 8 ___ баба, дід	10 ___ інший ступінь споріднення та свояцтва 11 ___ не родич	10. Вища освіта (для осіб віком 6 років і старше) 1 ___ повна вища (вища) 2 ___ базова вища (середня) 3 ___ початкова вища (середня-спеціальна)	6 ___ базова загальна середня (неповна) 7 ___ початкова загальна (початкова) 8 ___ не маю			

Рис. 7.1. Фрагмент переписного листа, який містить пункти 1 – 2

3	дочка, син	6	невістка, зять	9	онука, внук	N	матері (батька)	початкової загальної																			
2.	Ваша стать 1 чоловіча 2 жіноча			4	незакінчена вища (для осіб які закінчили навчання в 1996 році і раніше)																						
3.	Тимчасово 1 відсутній 2 проживаючий			5	повна загальна середня (на) (середня загальна) Навчальний заклад, який закінчив (ла), скільки класів (курсів), в якому році																						
4.	Ваша дата народження			+																							
	число	місяць	рік	скільки виповнилося років																							
5.	Ваше місце народження (вказіть: Автономна Республіка Крим, область, м.м.Київ, Севастополь, інша держава - назва)							11.	Ви закінчили професійно-технічний навчальний заклад (для осіб віком 15 років і старших)																		
								1	так	2	ні																
6.	Ваше етнічне походження (вказіть: національність, (народність) або етнічну групу)							12.	Тип навчального закладу, в якому Ви навчаєтесь (для осіб віком 6 років і старших)																		
								1	вищий		3	загально-освітній															
7.	Ваші мовні ознаки							2	професійно-технічний		4	інший навчальний заклад (курси)															
	а) рідна мова (вказіть)							5					не навчаюсь														
	б) якщо Ваша рідна мова не українська, то вказіть чи володієте вільно українською мовою							1					так		2		ні										
	в) інша мова, якою Ви вільно володієте (вказіть)							Для осіб віком до 7 років, які не відвідують школу, вказати чи відвідують дошкільний заклад					6					так		7		ні					
8.	Ваше громадянство 1 Україна 2 без громадянства інша держава - назва							13.	Ваші джерела засобів існування																		
	1							ніколи не перебував (ла) у шлюбі					1					робота на підприємстві, в організації, установі, селянському (фермерському) господарстві									
	2							перебуваю у зареєстрованому шлюбі					2					робота у окремих громадян									
	3							перебуваю у незареєстрованому шлюбі					3					робота на власному підприємстві									
	4							удівець, удова					4					робота на індивідуальній основі									
													5					робота у власному селянському (фермерському) господарстві									
9.	Ваш сімейний стан (для осіб віком 15 років і старше)							5					розлучений(на)					6					розійшовся(лася)				
	1							ніколи не перебував (ла) у шлюбі					N					дружини (чоловіка)									

Рис. 7.2. Фрагмент переписного листа, який містить пункти 3 – 13

6	робота на сімейному підприємстві без оплати праці	
7	робота в особистому підсобному господарстві	
8	прибуток від власності	
9	пенсія	
10	стипендія	
11	допомога (крім допомоги по безробіттю)	
12	допомога по безробіттю	
13	інший вид державного забезпечення	
14	на утриманні інших осіб	
15	інше джерело	
	номер основного джерела засобів існування	

Питання 14-19 на тимчасово проживаючих не заповнюються

14.	Повна назва установи, організації, підприємства, власної справи, де Ви зайняті основною роботою, вид діяльності (вказіть)	
15.	Ваше заняття на основній роботі	
	+	
	(вказіть докладну назву професії, посади або роботи, що виконується Вами)	
16.	Місцезнаходження Вашої роботи	
	_____ на території проживання	
	на іншій території (вказіть)	
	+	
	(Автономна Республіка Крим, область, м.м. Київ, Севастополь, інша держава - назва)	
17.	Ваше положення у занятті (кім Ви працюєте)	
	1 _____ працюючий (а)	
	3 _____ роботодавець	

Рис. 7.3. Фрагмент переписного листа, який містить пункти 14 – 17

2	___	за наймом член колективного підприємства, кооперативу	4	___	самозайнятий(а) безоплатно працюючий член сім'ї

18. У цьому населеному пункті Ви проживаєте безперервно з народження					
	1	___	так	2	___
					ні
а) якщо "ні", то вкажіть рік, з якого проживаєте _____ час переїзду припадає на період з 5.12.2000 до 5.12.2001 3 _____					
б) місце попереднього проживання (вкажіть) _____ (Автономна Республіка Крим, область, м.м. Київ, Севастополь, інша держава - назва)					
в) тип населеного пункту, з якого Ви прибули					
	4	___	міський	5	___
					сільський +
г) чи Ви є:					
	6	___	біженець	7	___
					депортований

Для жінок (віком від 15 років і старших)					
19. Ви народжували дітей					
			___	так	___
					ні
якщо "так", вкажіть					
+	а)	скільки дітей народили	___	б)	скільки з них живі
			___		___
					+

Рис. 7.4. Фрагмент переписного листа, який містить пункти 18 – 19

Проаналізуйте отримані результати та зробіть висновки.

Тема 8. Інформаційні технології в роботі органів державної статистики

Методичні рекомендації

Важливі поняття

Використання інформаційних технологій у роботі органів державної статистики дало змогу впровадити електронний документообіг.

Електронний документообіг (обіг електронних документів) – сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів.

Порядок електронного документообігу визначається державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності згідно з законодавством.

Електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включно з обов'язковими реквізитами документа.

Склад та порядок розміщення обов'язкових реквізитів електронних документів визначається законодавством.

Електронний документ може бути створений, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму.

Візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною.

Електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа, який використовується для ідентифікації автора та/або підписувача електронного документа іншими суб'єктами електронного документообігу.

Накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа.

Відносини, пов'язані з використанням електронних цифрових підписів, регулюються законом.

Використання інших видів електронних підписів в електронному документообігу здійснюється суб'єктами електронного документообігу на договірних засадах.

Оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним цифровим підписом автора.

У разі надсилання електронного документа кільком адресатам або його зберігання на кількох електронних носіях інформації кожний з електронних примірників вважається оригіналом електронного документа. Якщо автором створюються ідентичні за документарною інформацією та реквізитами електронний документ і документ на папері, кожен з документів є оригіналом і має однакову юридичну силу.

Оригінал електронного документа повинен давати змогу довести його цілісність та справжність у порядку, визначеному законодавством; у визначених законодавством випадках може бути пред'явлений у візуальній формі відображення, у тому числі в паперовій копії.

Електронна копія електронного документа засвідчується у порядку, встановленому законом.

Копією документа на папері для електронного документа є візуальне подання електронного документа на папері, яке засвідчене в порядку, встановленому законодавством.

Юридична сила електронного документа не може бути заперечена виключно через те, що він має електронну форму.

Допустимість електронного документа як доказу не може заперечуватися виключно на підставі того, що він має електронну форму.

Електронний документ не може бути застосовано як оригінал:

1) свідоцтва про право на спадщину;

2) документа, який відповідно до законодавства може бути створений лише в одному оригінальному примірнику, крім випадків існування централізованого сховища оригіналів електронних документів;

3) в інших випадках, передбачених законом.

Нотаріальне посвідчення цивільно-правової угоди, укладеної шляхом створення електронного документа (електронних документів), здійснюється у порядку, встановленому законом.

Питання для самостійного опрацювання

1. Модернізація інформаційних і комунікаційних технологій.
2. Інформаційна підтримка інтернет-технологій.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Підготовка тексту доповіді на тему "Місце статистики у формуванні інформативного середовища суспільства".

Завдання 2. Підготовка тексту доповіді на тему "Розвиток інформаційних технологій у державній статистиці".

Завдання 3. Підготовка тексту доповіді на тему "Реалізація проекту Світового банку з модернізації державної статистики України".

Завдання 4. Підготовка тексту доповіді на тему "Запровадження сучасних інформаційних технологій у Головному управлінні статистики в Харківській області".

Завдання 5. Підготовка тексту доповіді на тему "Бази даних статистичної інформації. Побудова, ведення та використання баз даних на обласному рівні".

Завдання 6. Підготовка тексту доповіді на тему "Взаємодія баз даних органів державної статистики з базами даних інших відомств".

Завдання 7. Підготовка тексту доповіді на тему "Технологічне забезпечення переходу органів державної статистики на дворівневу систему".

Завдання 8. Підготовка тексту доповіді на тему "Web-сайти Держстату та Головного управління статистики в Харківській області, їх структура та інформаційний контекст".

Завдання 9. Підготовка тексту доповіді на тему "Запровадження електронної звітності у системі органів державної статистики: організаційний, технічний і технологічний аспекти. Електронні цифрові підписи та печатки".

Завдання 10. Підготовка тексту доповіді на тему "Аналіз результатів запровадження електронної звітності у Харківській області та заходи щодо активізації цієї роботи".

Запитання для самодіагностики

1. Статистичні спостереження.
2. Напрями та форми економічної роботи органів державної статистики.
3. Джерела статистичної інформації.
4. Єдиний державний реєстр підприємств і організацій України (ЄДРПОУ).
5. Запровадження електронної звітності в органах державної статистики.
6. Статистична інформація.
7. Основні класифікації, що використовуються у статистичній практиці.
8. Організаційні та методологічні способи забезпечення достовірності звітних даних.
9. Фінансова звітність, порядок її затвердження, склад та використання в державних статистичних спостереженнях.
10. Система класифікацій соціально-економічних явищ та об'єктів.
11. Форми забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування економічно-статистичною інформацією.
12. Статистична звітність, її правове підґрунтя, основні реквізити.
13. Методи збирання, оброблення та подання статистичних даних.

14. Користувачі статистичних видань і статистичної інформації.
15. Види статистичних спостережень
16. Відповідність респондентів за недостовірність та несвоєчасність подання державної статистичної звітності.
17. Структура єдиного державного реєстру підприємств та організацій України.
18. Організаційна, статистична, економічна та перевірна робота.
19. Завдання міжнародного співробітництва у галузі статистики.
20. План державних статистичних спостережень, його зміст та структура.
21. Порядок та умови доступу до статистичної інформації.
22. Державна система класифікацій.
23. Основні напрями діяльності органів державної статистики.
24. Право власності на статистичну інформацію.
25. Організація інформаційних потоків у системі органів державної статистики.
26. Положення про Головне управління статистики у Харківській області.
27. Статистична інформація, що вільно поширюється органами державної статистики, способи їхнього подання.
28. Фінансова звітність, порядок її затвердження та склад.
29. Система територіальних та функціональних органів державної статистики.
30. Забезпечення конфіденційності статистичної інформації.
31. Статистична звітність, її основні реквізити та порядок введення в дію.
32. Територіальні органи державної статистики.
33. Основні права і обов'язки користувачів даних статистичних спостережень.
34. Суцільні та вибіркові обстеження у статистичній практиці.
35. Держстат України як центральний орган державної виконавчої влади.
36. Основні права та обов'язки респондентів.
37. Система законодавчих актів, що регулює статистичну діяльність в Україні.
38. Права та обов'язки працівників державної статистики.
39. Галузева та міжгалузева статистична звітність.

40. Правові та організаційні засади функціонування державної статистики України.

41. Відносини органів державної статистики з органами, що збирають адміністративні дані.

42. Основні завдання органів державної статистики України та їх місце у системі управління державою.

43. Користувачі статистичної інформації, форми роботи з ними.

44. Суцільне та вибіркоче статистичні спостереження.

45. Структура органів державної статистики України та її вдосконалення.

46. Перепис населення.

47. Становлення та розвиток статистики України.

48. Основні обов'язки органів державної статистики.

49. Перевірка роботи органів державної статистики.

50. Основні права органів державної статистики.

51. Статистична робота. План державних статистичних спостережень.

52. Місце статистики у системі державного управління.

53. Основні завдання органів державної статистики.

54. Об'єктивні передумови виникнення статистики як виду суспільної діяльності.

55. Органи державної статистики України.

Рекомендована література

1. Башина О. Э. Общая теория статистики. Статистическая методология в изучении коммерческой деятельности : учебник / О. Э. Башина ; под. ред. О. Э. Башиной, А. А. Спирина. – 5-е изд., доп. и перераб. – Москва : Финансы и статистика, 2000. – 440 с.

2. Бек В. Л. Теория статистики : навч. посіб. / В. Л. Бек. – Київ : Центр навчальної літератури, 2002. – 288 с.

3. Герасименко С. С. Статистика / С. С. Герасименко ; за ред. С. С. Герасименко. – Київ : КНЕУ, 1998. – 468 с.

4. Гусаров В. М. Теория статистики / В. М. Гусаров. – Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 464 с.

5. Джессен Р. Методы статистических обследований / Р. Джессен ; пер. с англ. Ю. П. Лукашина, Я. Ш. Паппэ ; под ред. Е. М. Четыркина. – Москва : Финансы и статистика, 1985. – 318 с.
6. Ефимова М. Р. Общая теория статистики : учебник / М. Р. Ефимова, Е. В. Петрова, В. Н. Румянцев. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : ИНФРА-М, 2007. – 416 с.
7. Єріна А. М. Економічна статистика : практикум / А. М. Єріна, О. К. Мазуренко, З. О. Кальян. – Київ : ТОВ "УВПУ "Екс Об", 2002. – 232 с.
8. Кендэл М. Временные ряды / М. Кендел ; пер. с англ. и предисл. Ю. П. Лукашина. – Москва : Финансы и статистика, 1981. – 358 с.
9. Ковтун Н. В. Загальна теорія статистики : курс лекцій / Н. В. Ковтун, В. С. Столяров. – Київ : Четверта хвиля, 1996. – 144 с.
10. Лугінін О. Є. Статистика : підручник / О. Є. Лугінін. – 2-ге вид., перероб. та допов. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 608 с.
11. Мармоза А. Т. Теорія статистики / А. Т. Мармоза. – Київ : Ельга ; Ніка-Центр, 2003. – 392 с.
12. Методологічні положення зі статистики / Держ. ком. статистики України. – Київ : ІВЦ Держкомстату України, 2006. – Вип. 2, т. 2. – 568 с.
13. Общая теория статистики / Г. С. Кильдышев, В. Е. Овсиенко и др. – Москва : Статистика, 1986. – 423 с.
14. Опря А. Т. Статистика (з програмованою формою контролю знань). Математична статистика. Теорія статистики / А. Т. Опря. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с.
15. Пасхавер И. С. Средние величины в статистике / И. С. Пасхавер. – Москва : Статистика, 1979. – 172 с.
16. Про державну статистику : Закон України № 43 від 17.09.1992 р. // Голос України. – 1992. – № 43. – С. 609.
17. Про затвердження стратегії розвитку державної статистики на період до 2008 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 року № 910 // Урядовий кур'єр. – 2004. – 19 серпня, № 156.
18. Про заходи щодо розвитку державної статистики : Указ Президента України від 22 листопада 1997 року № 1299/97 // Статистика України. – 1998. – № 1.
19. Єріна А. М. Статистика : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / А. М. Єріна, Р. М. Моторин, А. В. Головач та ін. – Київ : КНЕУ, 2001. – 448 с.

20. Статистика: теоретичні засади і прикладні аспекти / Р. В. Фещур, А. Ф. Барвінський, В. П. Качур та ін. ; за заг. ред. Р. В. Фещура. – Львів : Інтеллект-Захід, 2003. – 576 с.

21. Теория статистики / под ред. Р. А. Шмойловой. – 3-е изд., перераб. – Москва : Финансы и статистика, 1999. – 464 с.

22. Уманець Т. В. Економічна статистика : навч. посіб. / Т. В. Уманець ; за заг. ред. Т. В. Уманець. – Київ : Знання, 2006. – 429 с.

23. Юрков Ю. А. Статистический словарь / Ю. А. Юрков. – Москва : Финстатинформ, 1996. – 479 с.

Інформаційні ресурси

24. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

25. Офіційний сайт Державної служби статистики. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

26. Про Всеукраїнський перепис населення : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uprstat.kharkov.ukrtel.net/ua/standard_bases/02.html.

Зміст

Вступ.....	3
Завдання до самостійної роботи за темами навчальної дисципліни	6
Змістовий модуль 1. Методи і технологія збору та агрегування статистичних даних щодо соціально-економічних явищ і процесів	6
Тема 1. Становлення та розвиток статистики як виду суспільної діяльності	6
Тема 2. Правові та організаційні засади функціонування державної статистики України.....	10
Тема 3. Методологічні та організаційні засади державних статистичних спостережень	13
Тема 4. Система класифікацій соціально-економічних об'єктів та явищ	18
Тема 5. Економічна робота органів державної статистики	23
Тема 6. Забезпечення надійності та достовірності статичної інформації	27
Тема 7. Підготовка до проведення Всеукраїнського перепису населення	29
Тема 8. Інформаційні технології в роботі органів державної статистики	32
Запитання для самодіагностики.....	35
Рекомендована література.....	37
Інформаційні ресурси	39

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ СТАТИСТИКИ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 051 "Економіка"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Свидло** Ганна Ігорівна
Наумов Ігор Григорович

Відповідальний за видання *О. В. Раєвська*

Редактор *В. Ю. Степаненко*

Коректор *В. Ю. Степаненко*

План 2017 р. Поз. № 135 ЕВ. Обсяг 41 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

ДК № 4853 від 20.02.2015 р.